

MGZ-functie in toekomstperspectief

visiedocument

MGZ-VG Samen en Anders
Oktober 2023

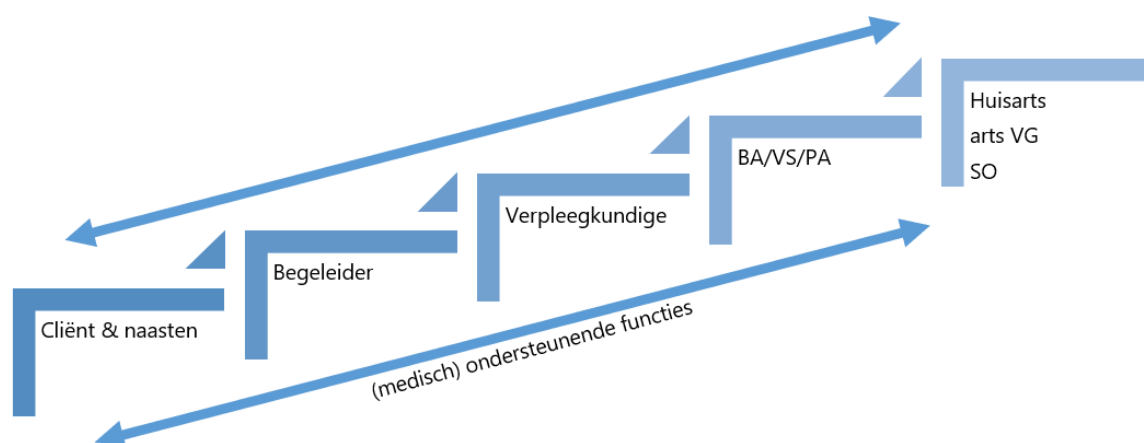
Inleiding

De gehandicaptenzorg heeft te maken met vele uitdagingen, variërend van arbeidsmarktkrapte tot een sterk veranderend zorglandschap. Om de ontwikkelingen van de Medisch Generalistische Zorg functie (MGZ-functie) in beeld te brengen om daarop in te kunnen spelen is een visietraject opgestart met de zorgprofessionals vanuit samenwerkende regio's in het programma MGZ-VG Samen én Anders met 13 deelnemende zorgorganisaties¹. In dit visiedocument staat de ontstane MGZ-visie. Deze is in de separate visienota MGZ-functie in toekomstperspectief verder uitgewerkt. Zo is de nieuwe werkelijkheid van de MGZ-functie in beeld gebracht. Het MGZ-visiedocument en de visienota MGZ-functie in toekomstperspectief vormen een basis voor verdere beleidsontwikkeling.

De kern is hoe de MGZ-functie er in 2030 uit zal zien en welke ontwikkelingen we kunnen verwachten op diverse gebieden die verband houden met deze functie en daarmee samenhangende functies in de gehandicaptenzorg.

Visie als basis voor de toekomst

De toekomstige zorgverlening is gebaat bij een duidelijke en gedeelde visie op de MGZ-functie. Het maakt doelgerichte acties mogelijk om aan te passen aan veranderende behoeften en trends binnen dit vakgebied. Een heldere visie biedt ook houvast en geeft richting aan zorgprofessionals, waardoor zij weten wat er van hen wordt verwacht en waar ze samen naartoe werken. Dit vergroot betrokkenheid, motivatie en professionaliteit. Het is belangrijk om bij het formuleren van deze visie rekening te houden met verschillende aspecten, zoals technologische ontwikkelingen, veranderingen in wet- en regelgeving, demografische verschuivingen en maatschappelijke trends. Het stepped care model vormt een strategische basis voor de inrichting, organisatie en uitvoering van passende zorg.

Tabel 1 - Stepped care model

¹ <https://mgzvg.nl>

Door deze factoren in overweging te nemen, kan een realistische en toekomstbestendige visie worden ontwikkeld. Daarbij is het van belang om ook input te verkrijgen vanuit verschillende perspectieven, zoals cliënten, mantelzorgers en andere belanghebbenden. Op deze manier kan de visie breed gedragen worden en sluit deze optimaal aan bij de behoeften en wensen van alle betrokkenen.

De context van veranderingen

De Gehandicaptenzorg wordt geconfronteerd met voortdurende veranderingen en uitdagingen in de Medisch Generalistische Zorg (MGZ) functie en aan deze functie gelieerde beroepen c.q. (zorg)professionals. Men spreekt daarbij ook wel van de MGZ-functie(familie)².

Het is essentieel om op de hoogte te blijven van de trends en ontwikkelingen die deze MGZ-functie(familie) en gelieerde beroepen c.q. (zorg)professionals beïnvloeden op weg naar 2030 (en verder).

Toenemende behoefte aan multidisciplinaire samenwerking

Een belangrijke trend binnen de MGZ-functie is de groeiende behoefte aan multidisciplinaire samenwerking. Het is van cruciaal belang dat zorgprofessionals uit verschillende disciplines nauwer gaan samenwerken om optimale zorg te bieden aan mensen met een handicap. Goede coördinatie en communicatie tussen professionals, het delen van kennis en expertise met het 'stepped care model'³ als basis voor efficiënte en effectieve rol- en taakverdeling.

Technologische innovaties als motor voor verbeterde zorg

Innovatieve technologieën spelen een steeds grotere rol in de MGZ-functie. Van Telehealth/medicine oplossingen tot het gebruik van kunstmatige intelligentie, deze ontwikkelingen kunnen de zorgervaring verbeteren en de toegang tot zorg vergroten. Mogelijkheden voor monitoring op afstand en het verzamelen van gegevens kunnen leiden tot betere zorgplannen en preventieve zorg: van zorg naar gezondheid als leidend principe.

Focus op persoonsgerichte zorg

² MGZ-functiefamilie: Een verzameling functie binnen de VG-sector die veel met elkaar gemeen hebben en dus aanverwant zijn aan elkaar en vaak deels uitwisselbaar. Dit betreft de functies Arts Verstandelijke Gehandicapten (Arts VG), Basisarts (BA), Arts in opleiding tot Specialisme geneeskunde voor verstandelijk gehandicapten (AIOS), Verpleegkundig Specialist (VS) en Physician Assistent (PA). Ook de samenwerking met de huisarts wordt hierin nadrukkelijk meegenomen.

³ [Stepped Care model in beeld](#)

De verschuiving naar persoonsgerichte zorg is een andere belangrijke trend binnen de MGZ-functie. Het erkennen van de unieke behoeften en wensen van elke individuele cliënt is essentieel om optimale resultaten te bereiken. Goede communicatie met de cliënt, het betrekken van familieleden en mantelzorgers bij besluitvorming en de zorg zelf: 'Zelfzorg' en Mantelzorg. Gemeenschapszorg doet zijn intrede en de focus beweegt naar integrale aandacht voor menszijn, welzijn en gezond zijn. Een beweging van Zorg naar Gezondheid.

Toenemende focus op preventie en gezondheidsbevordering

Er wordt steeds meer ook de nadruk gelegd op preventieve maatregelen en gezondheidsbevordering binnen de MGZ-functie. Door vroegtijdige signalering en passende interventies kunnen gezondheidsproblemen worden voorkomen of verminderd, wat uiteindelijk kan leiden tot kostenbesparingen en verbeterde kwaliteit van leven voor mensen met een handicap. Hierbij zal meer en meer het gebruik van data behulpzaam zijn.

Vergrijzing en complexere zorgvragen

Een belangrijke demografische trend die van invloed is op de MGZ-functie is de vergrijzing van de bevolking. Dit leidt tot een toename van complexere zorgvragen, waarbij mensen langer thuis willen blijven wonen en meer behoefte hebben aan ondersteuning. Het bieden van passende zorg en het inspelen op deze veranderende zorgbehoeften vormt een grote uitdaging. Waarbij samenwerking in regio's kan helpen om passende antwoorden te vinden.

Veranderende wet- en regelgeving

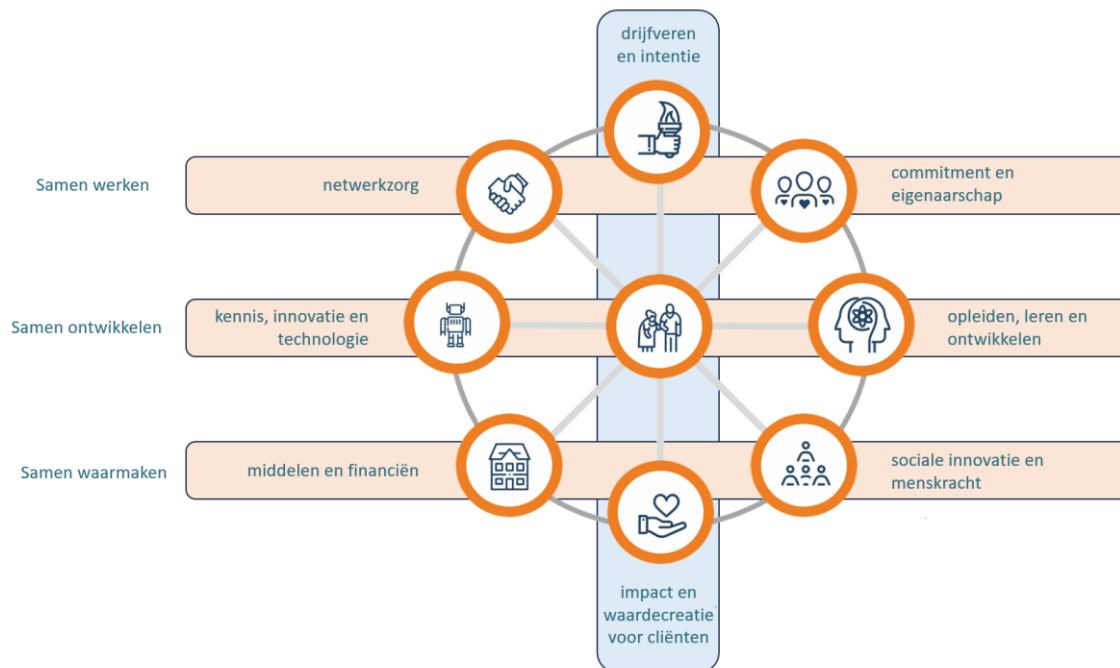
De MGZ-functie wordt ook beïnvloed door veranderende wet- en regelgeving. Bestuurders, managers en zorgprofessionals moeten zich bewust zijn van de nieuwste ontwikkelingen op dit gebied om ervoor te zorgen dat ze voldoen aan alle wettelijke vereisten en kwaliteitsstandaarden. Daarnaast kan nieuwe wetgeving ook kansen bieden voor innovatieve benaderingen in de MGZ-functie.

Visielijnen

In het visietraject MGZ-functie in toekomstperspectief is gebruik gemaakt van het Zorgkompas, waarin verschillende visielijnen zijn opgenomen die dienen als bouwstenen voor het uiteindelijke MGZ-visiedocument en visienota MGZ-functie in toekomstperspectief. Tijdens drie sessies met zorgprofessionals is vanuit de huidige werkelijkheid een nieuwe werkelijkheid geschetst voor de MGZ-functie op weg naar 2030. Een trendkijker werd gebruikt als leidraad om inzicht te krijgen in trends en ontwikkelingen die relevant zijn voor deze functie. Daarnaast

is geput uit andere visiedocumenten⁴ en inspiratiebronnen bij het formuleren van trends en ontwikkelingen die tijdens het visietraject zijn benoemd.

Het Zorgkompas brengt de verschillende visielijnen in beeld:

Visielijn drijfveren en intenties

Regionaal bundelen van krachten voor de continuïteit van de beschikbaarheid van de MGZ-functie(familie). Dit vraagt een verschuiving van instellingsperspectief naar regionaal perspectief. Van concurrentie naar samenwerking. Ook gebeurt het integraal en holistisch aanpakken van de zorgbehoeften steeds meer. Voor zorgprofessionals als onderdeel van de MGZ-functie, met name huisartsen, is samenwerking van essentieel belang om ervoor te zorgen dat de toegang tot gespecialiseerde zorg gehandhaafd blijft.

Een centraal aspect van deze MGZ-visie is het welzijn en mens-zijn van de cliënt, naast de aandacht voor gezondheid. Er wordt een grotere nadruk gelegd op preventie, met de focus op het voorkomen van gezondheidsproblemen en het bevorderen van een gezonde levensstijl. Een andere belangrijke drijfveer is het verspreiden van kennis naar een breder publiek. Dit omvat het delen van protocollen, richtlijnen, handleidingen, hulpmiddelen en opleidingen binnen en tussen verschillende regio's. Op weg naar kennisproductiviteit.

Visielijn impact en waardecreatie

⁴ Zoals de landelijke visie op gehandicaptenzorg van de VGN: [VGN Visiedocument 2030](#)

De toegankelijkheid van zorg voor alle doelgroepen binnen de gehandicaptenzorg in de samenwerkende regio's wordt binnen afzienbare tijd naadloos en efficiënt geregeld. Vooral de toegang tot zorg verloopt vlot, met één centraal aanspreekpunt in de vorm van de casemanager. Hulp en ondersteuning dicht bij de cliënt.

Door tijdige signaleringen en verschuiving naar een meer preventieve benadering (van zorg naar gezondheid) wordt in 2030 de zorgvraag van mensen met een verstandelijke beperking vrijwel nooit meer over het hoofd gezien, vooral in thuissituaties. Hier hoort ook een 'impactevaluatie bij' om de waarde van het aanbod te meten.

Visielyn zorgnetwerk

Optimalisatie van netwerkzorg en efficiënter organiseren van zorgprocessen zijn doelstellingen voor bestuurders, management en zorgprofessionals. Hierbij werken we binnen de regio actief met elkaar samen, over de grenzen van organisaties en functies heen. Dit geldt voor VG-organisaties en professionals binnen de MGZ-functie(familie), maar ook voor ketenpartners, zoals ziekenhuizen, ggz en behandelaren. Bijvoorbeeld via DigiContact; online contact met de casemanager die vervolgens de juiste zorgverleners in kan schakelen op basis van triage door een verpleegkundige.

Aandachtspunt is de balans in werk door de huisarts ten opzichte van het werk van artsen VG. Mogelijkheden als de 'kaderarts' vragen om verkenning. Ook de verdere samenwerking tussen de artsen VG en Verpleegkundig Specialisten (VS) en/of Physician Assistants (PA) kunnen leiden tot interprofessionele aanpak. Daarbij is ook de balans tussen taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken (zorg)professionals een onderwerp van verdere uitwerking ten behoeve van de effectiviteit en efficiency.

Visielyn commitment en eigenaarschap

Het uitgaan van regionalisering in de dagelijkse werk- en beroepspraktijk vraagt om commitment, onder ander om belemmeringen daarbij te kunnen onderzoeken en wegnemen. Door de regionalisering worden huisartsen geconfronteerd met de noodzaak om te investeren in verschillende vakgebieden, waaronder GGZ, ziekenhuiszorg, ouderenzorg, VG en jeugdgezondheidszorg (JGZ). Het is van cruciaal belang om de kernproblemen te identificeren en het gevoel van huisartsen, artsen VG en specialisten Ouderengeneeskunde, met inbegrip van de MGZ-functie(familie), duidelijk te benoemen. Hierbij spelen zaken als wachtlijsten, transparantie, beheer en administratie een rol.

Een mogelijke oplossingsrichting kan ook worden gevonden in de toepassing van het Stepped Care model tussen (zorg)professionals binnen netwerkzorg. Hierbij zijn alle betrokken partijen evenwaardig en hebben zij een inbreng van waarde. Eén persoon heeft echter de regie, terwijl anderen beschikbaar zijn voor raadpleging. De inzet van de 'netwerkspecialist' als 'nieuwe' rol verdient nadere verkenning in regioverband om zo ook netwerkzorg en zorgnetwerken vorm en inhoud te geven.

De inbreng van (zorg)professionals is niet vanzelfsprekend met een georganiseerde 'stem'.

Visielijk opleiden, leren en ontwikkelen

Investeren in opleiden, leren en ontwikkelen blijft cruciaal. Liefst gezamenlijk, in regioverband om elkaars kennis en opleidingscapaciteit te benutten, maar ook om de regionalisering van de zorg zelf te realiseren. In samenwerking met kennis- en opleidingsinstituten waarbij ook de ontwikkeling van niet-professionals (mantelzorg o.a.) een plek krijgt. En gebruikmakend van de regionalisering om zo ook de medische opleiding tot arts VG te optimaliseren. Denk aan regionale stageplannen, hoofd- en medeopleiders, waarnemingsregeling etc. Ook het regionaal samen verder ontwikkelen van de masteropleiding Verpleegkundig Specialist met differentiaties en/of uitstroomprofiel Gehandicaptenzorg (GHZ) draagt bij aan continuïteit in de beschikbaarheid van de MGZ-functie(familie). Daarnaast is het regionaal opzetten van een post Hbo-opleiding MGZ Verpleegkundige Complexe Gehandicaptenzorg een wenkend perspectief in het versterken van de zorgketen.

Visielijk sociale innovatie en menskracht

Het is belangrijk te blijven investeren in innovatie van het personeelsbeleid. Zeker als ook 'regionaal werkgeverschap' een rol gaat spelen: van instellingsoriëntatie naar regio oriëntatie. Maar ook de transformatie van 'functies en beroepen' en bestaande functieprofielen naar 'profielschetsen' gecombineerd met 'rollen en taken' kan de arbeidspool met potentiële werknemers doen vergroten. De samenwerking met de huisartsen in deze past hier ook. Daarbij is ook blijven investeren in goed werkgeverschap in combinatie met goed werknemerschap aan de orde. Waarbij de mens achter de (zorg)professional centraal staat: mensgericht organiseren en menskracht in alles voorop.

Van (zorg)professionals wordt niet alleen zorg- en/of dienstverlening verwacht, maar het creëren van waarde voor cliënten en aanverwanten, collega's en de bredere samenleving. Dat vraagt om ruimte voor eigen initiatief, zelforganisatie en professionele autonomie. Menskracht, mensgerichtheid en mensgericht organiseren vormen de basis voor een nieuw sociaal evenwicht in zorgorganisaties en in de regio. Zo helpt regionale capaciteitsraming en een innovatieve kijk op werving en selectie bij het aantrekken en behouden van de professionals in de toekomst. HR moet meer gaan over persoonlijke groei, loopbaanontwikkeling, coaching en training. Daarnaast spelen flexibele arbeidsvormen zoals 'jobsharing' en thuiswerken een steeds grotere rol. En ook moeten arbeidsvoorwaarden in de gehandicaptenzorg worden verbeterd. Dit alles vraagt om fundamentele vernieuwingen van de HR-functie. Het 'nieuwe HR' doet zijn intrede op instellings- en regioniveau waarbij technologie de interne en externe arbeidsmarkt op een innovatieve wijze kan helpen ontginnen en ontsluiten.

Visielijk middelen en financiën

Om ook op het gebied van middelen zoals financiën krachten effectiever te bundelen, dient gezamenlijkheid voorop te staan. Dit omvat zowel gezamenlijke inkoop als gezamenlijke investeringen in technologie, evenals het delen van faciliteiten zoals poliklinieken.

In plaats van uitsluitend de focus te leggen op betaaltitels en regelgeving bij de bekostiging, zou men nog meer moeten kijken naar wat daadwerkelijk nodig is om kwalitatieve zorg te bieden.

Dit vereist een grotere flexibiliteit binnen de financiële kaders en ruimte voor op maat gemaakte oplossingen. Bovendien is samenwerking met gemeenten, huisartsen en andere belanghebbende partijen die op onderdelen betrokken zijn bij de financiering van de gehandicaptenzorg van essentieel belang. In de gezamenlijkheid van instellingen in de regio wordt de positie ten opzichte van financiële stakeholders versterkt.

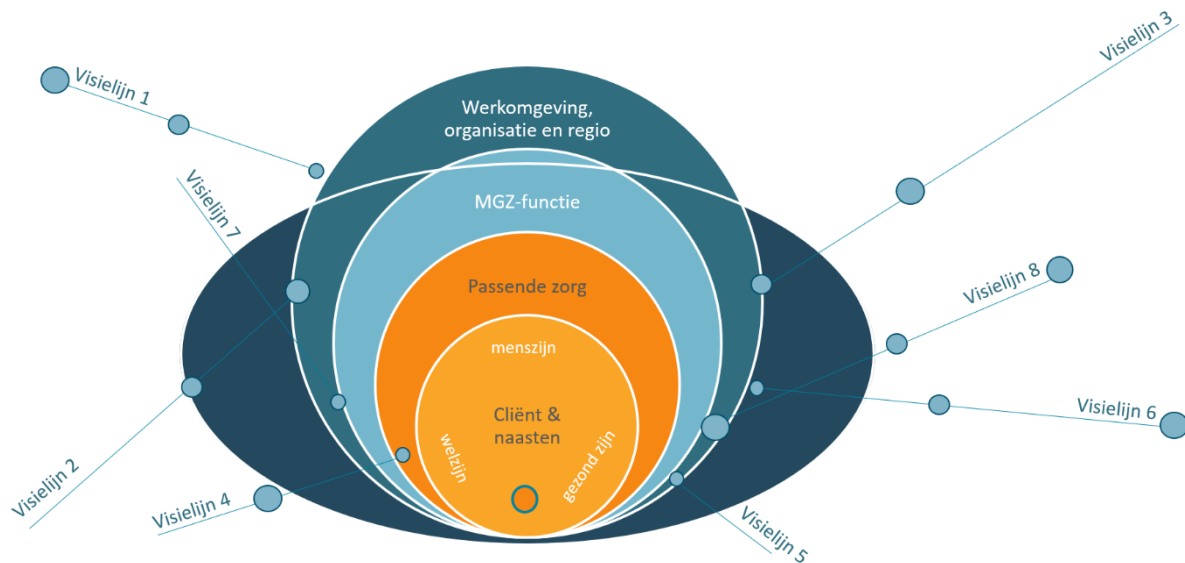
Visielyn kennis, innovatie en technologie

Het integreren van nieuwe technologieën en digitalisering van specifieke aspecten van het zorgproces kunnen bijdragen aan efficiëntie, kwaliteit en een verbeterde zorgervaring voor cliënten. Het elektronisch cliëntendossier vormt daarbij de basis voor adequate registratie en veilige uitwisseling van cliëntgegevens. Belangrijk is daarbij de toegang tot het elektronisch cliëntendossier, alle informatie op één plek met SSO ('Single Sign On') veilige toegang voor zorgprofessionals. Ook zullen de mogelijkheden van 'DigiContact' versneld verkend worden, uitgetoetst gaan worden en op basis van goede uitkomsten verder opgeschaald en uitgerold met een 'eigen' regio Hub als wenkend perspectief. Veel meer moet gebruik gemaakt worden van kennisplatforms, kennisdeling en het verzamelen en analyseren van data. Het begint met het goed in kaart brengen van alle mogelijkheden op een digitale landkaart. Ook hier is gezamenlijkheid een belangrijk sleutelwoord: samen innoveren. Dat maakt de investering individueel draaglijk en grotere investeringen mogelijk.

Van verkenning naar verdieping

Om knelpunten en de oorzaken die hieraan ten grondslag liggen volledig te begrijpen dient er een meer diepgaande analyse te worden uitgevoerd op de toekomstbeelden per visielijn.

Bovendien is herdefiniëring van het zorgaanbod op onderdelen en verschillende niveaus (quadruple-aim) noodzakelijk om duidelijke begrenzing en belastbaarheid te realiseren.

Dit vereist toewijding, leiderschap en organisatie in de verdere uitwerking van een visie over de MGZ-functie in toekomstperspectief en de herdefiniëring van haalbare zorg (begrenzing). Op deze wijze krijgt regionalisering nog meer vorm, inhoud en betekenis.

Inspraak, zeggenschap en eigenaarschap spelen hierbij een cruciale rol, evenals de coördinatie en regiefunctie. Het organiseren van een vorm van structurele afstemming in de regio tussen zorgprofessionals en management/bestuurders kan hierbij gezien worden als een kansrijk perspectief. Commitment aan regionale samenwerking is van cruciaal belang. Bij een verdere verdieping is een adviesgroep met zorgprofessionals zeer wenselijk.

Verdiepingsvraagstukken die geadresseerd zijn in het MGZ-visietraject:

- MGZ-functie en de rol, plaats en positie en ontwikkeling van taken van de arts VG
- MGZ-professionals en interprofessioneel samenwerken
- MGZ-functie en regionaal samenwerken
- MGZ-functie en interprofessioneel opleiden, leren en ontwikkelen
- MGZ-functie en de rol, plaats en positie van de 'MGZ Verpleegkundige'
- MGZ-functie en digitale zorgtechnologie (beeldzorg)
- MGZ-functie en modernisering van de arbeidsvoorwaarden
- MGZ-functie en (continue) impactevaluatie

Gehandicaptenzorg in 2040

Doorontwikkeling van de MGZ-functie

De ontwikkeling binnen de Gehandicaptenzorg hebben een reikwijdte ver voorbij 2030.

Op verschillende beleidsonderdelen zijn als beleidsschetsen in voorbereiding op weg naar 2040 en verder. Het gaat dan om grotere ontwikkelingen zoals:

- Technologie als ondersteuning
- Zelfredzaamheid bevorderen
- Samenwerking in de zorgketen
- Inclusie in de maatschappij

Daarnaast is het de verwachting dat het werken vanuit zorgnetwerken met netwerkzorg in 2040 als standaard zal gelden binnen de gehandicaptenzorg. De rol, plaats en positief van de netwerkspecialist is daarbij gemeengoed geworden.

MGZ-functie

Medisch Generalistische Zorg (MGZ) verwijst naar de gecoördineerde geneeskundige zorg die huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en artsen verstandelijk gehandicapten gezamenlijk verlenen aan patiënten met een Wlz-indicatie, zowel overdag als 's avonds, 's nachts en in het weekend.

Deze samenwerking is van cruciaal belang, zowel voor patiënten die thuis wonen als voor degenen in instellingen.

De afstemming tussen deze medische professionals leidt tot geïntegreerde zorg- en

De zorgvraagbenadering is integraal en multidisciplinair, gericht op passende zorg. Waarbij gezond zijn, welzijn als ook menszijn aandacht krijgen.

Belangrijke elementen in de MGZ-functie in de gehandicaptenzorg:

1. Multidisciplinaire aanpak (arts VG, HA, SO en PA/VS en 'MGZ'-verpleegkundige zorg)
2. Individuele zorg- en behandelplannen
3. Preventieve zorg
4. Coördinatie met andere zorgverleners
5. Inclusie en participatie

Uitdagingen en kansen

Hoewel de MGZ-functie een waardevolle vorm van zorg is, zijn er ook nog verschillende uitdagingen en kansen die bepalend kunnen zijn voor de continuïteit in de beschikbaarheid van de MGZ-functie op middellange en langere termijn.

Uitdagingen:

- Beperkte middelen en financiële steun voor op- en uitbouw MGZ-functie;
- Onvoldoende gespecialiseerde opleidingsuitstroom van MGZ-zorgprofessionals;
- Toenemende complexiteit van zorgbehoeften bij mensen met een beperking.
- Organisatie van inspraak en zeggenschap van de MGZ-zorgprofessionals

Kansen voor verbetering zorg:

- Nog betere samenwerking tussen verschillende zorgdisciplines rond de MGZ;
- Implementatie van (zorg)technologieën die de toegang tot zorg vergemakkelijken;
- Nog meer aandacht voor inclusie en participatie in het zorgproces.
- Nog meer regionale samenwerking en krachtenbundeling

Hoe nu verder

De gehandicaptenzorg staat voor belangrijke uitdagingen in het bieden van Medisch Generalistische Zorg (MGZ) aan mensen met een beperking. Dit MGZ-visiedocument en de visienota MGZ-functie in toekomstperspectief met de verschillende visielijnen is door en met zorgprofessionals opgesteld als eerste brede verkenning van de toekomstige ontwikkelingen binnen de MGZ-functie. Het is nu tijd om deze documenten op onderdelen samen verder te verdiepen en gesignaleerde knelpunten verder te analyseren, oorzaken en belemmeringen te identificeren en oplossingsrichtingen/oplossingen te realiseren.

Met als speerpunten voor de komende periode (2024/2025) samen werken aan:

- Knelpuntenanalyses op thema's/visielijnen
- Van verkenning naar verdieping op visielijnen/toekomstbeelden
- Aanscherpen MGZ-visiedocument en visienota MGZ-functie in toekomstperspectief